

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Stockholm, 2021-05-24

Yttrande ang. promemorian *Förslag till förordning om stöd till energieffektivisering i flerbostadshus*

Fi2021/00200

Undertecknad har studerat *Förslag till förordning om stöd till energieffektivisering i flerbostadshus* och vill härmed framföra följande synpunkter.

Syftet med förslaget är att klargöra under vilka förhållanden statligt stöd kan utgå för energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus. Syftet med förslaget, att genom stöd minska energianvändningen i bebyggelsen, är lovvärt då minskad energianvändning är en förutsättning för att Parisöverenskommelsens mål ska kunna uppnås.

Dock innehåller förslagets 11§ en begränsning som förefaller ologisk, onödig och kontraproduktiv.

11 §

Stöd får inte ges för en energieffektiviseringsåtgärd som medför att byggnadens installerade effekt för uppvärmning ökar till mer än 10 W/m² (Atemp).

Paragrafen innebär i praktiken att energieffektivisering genom installation av värmepumpar inte kommer att kunna erhålla stöd enligt förordningen. Den är därmed uppenbarligen inte neutralt gentemot olika tekniker för att åstadkomma energibesparing.

Vi går mot ett alltmer elbaserat energisystem. Fossila bränslen har redan fasats ut för uppvärmning i Sverige, men används fortfarande i stor utsträckning utomlands. I Sverige har fossila bränslen ersatts av biobränslen, huvudsakligen i form av skogsavfall. Med fortsatt utfasning av fossila bränslen för olika tillämpningar kommer biobränslen att bli alltmer eftertraktade och konkurrensen om denna resurs kommer att öka. I forskarvärlden ifrågasätts dessutom nyttan av att gå över till biobränslen då detta riskerar att leda till en temporär minskning av biomassan i våra skogar och därmed en ökning av koldioxidutsläppen i en period då vi med alla medel behöver minska dessa utsläpp för att nå uppställda mål. Helsingfors stad har tagit konsekvenserna av detta och beslutat att inte använda biomassa för uppvärmning av fjärrvärmenätet. Den biomassa som genereras som avfall från träindustrin bör istället användas för framställning av transportbränslen till flyget och till den stora fordonspark som fortfarande drivs av förbränningsmotorer. Fjärrvärmen bör i framtiden till större del värmas med stora värmepumpar.

En stor andel av Sveriges flerfamiljshus värms av fjärrvärme. Fjärrvärmenätet värms till ungefär hälften i kraftvärmeverk och till hälften i värmeverk utan elproduktion. En mindre andel värms av eldrivna värmepumpar. Andelen energi från värmepumpar i fjärrvärmesystemen har minskat de senaste 15 åren, men i samband med att elenergin till allt större andel genereras av vindkraft har intresset för att nyttja värmepumpar för uppvärmning av fjärrvärmenäten åter ökat. Flera forskningsrapporter har pekat på värmepumparnas positiva roll för ett hållbart och flexibelt fjärrvärmesystem: Vid god tillgång på el från vindkraft kan värmepumpar nyttjas, medan kraftvärme med fördel kan stängas ner eftersom elpriset är lågt och för att spara bränsle. Utan värmepumpar måste kraftvärmen gå även vid god tillgång på billig el för att värma fjärrvärmenätet.

Fjärrvärme är en utmärkt metod att värma bebyggelsen i stadskärnorna. Det kan dock ifrågasättas om fjärrvärme är bästa lösningen även i perifert liggande områden där ledningsförlusterna kan vara betydande. I en framtid med brist på bränslen kommer valet att stå mellan lokaluppvärmning via stora värmepumpar i fjärrvärmenätet eller lokala värmepumpar i enskilda byggnader eller kvarter. Att i detta läge införa en regel som så uppenbart missgynnar installation av värmepumpar är ologiskt och riskerar att leda till mindre energibesparingar än som annars skulle vara fallet.

Undertecknad yrkar därför att §11 stryks.

Björn Palm
Professor i Energiteknik
Inst Energiteknik, KTH
bjorn.palm@energy.kth.se